

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

TRST - 9. decembra 1982
Leto XXXIV. - Štev. 20
Petnajstdnevnik - Quindicinale
Abbon. postale - Gruppo II/70
300 lir

Gradivo CK in CKK KPI za razpravo pred 16. kongresom partije

ALTERNATIVA ZA POTREBNE SPREMEMBE

Centralni komite in centralna kontrolna komisija KPI, zbrana konec novembra v Rimu, sta z veliko večino glasov odobrila gradivo za predkongresno razpravo v partiji. Dokumentacijo je že objavilo v celoti naše partijsko glasilo «l'Unità», zato bomo mi objavili zgolj obsežno obnovo z bistvenimi točkami in stališči. Zato velja poudariti, da besedilo, ki ga objavljamo, ne more biti formalna podlaga za diskusijo na sekcijskih in pokrajinskih kongresih, pač pa kvečjemu vodilo za branje izvirkov.

Dokument CK KPI je sestavljen iz uvoda in 7 poglavij, ki so posvečena specifičnim vprašanjem.

UVOD

1. Svet je pred kočljivimi problemi, ki zahtevajo povsem nov pristop sil, ki ga želijo spremeniti. Razpasla se je jedrska oborožitev, poglobil se je prepad med razvitimi in nerazvitimi. V slednjih bo konec stoletja živelo 8 desetih človeštva. Čedalje bolj se, po znanstveni in tehnološki revoluciji, uveljavljajo velesile in transnacionalne družbe, ki uravnavajo svetovni razvoj. Mir je v nevarnosti, svetovna vojna pa bi pomenila konec človeške omike. Zato je danes prvenstvena naloga prav boj za svetovni mir. Spodbujati moramo procese obnove sodelovanja in sožitja, skupnega premoščanja nerazvitosti, omogočanja procesa osvobajanja zatiranih narodov.

Medtem pa je zgodovinski proces šel svojo pot. Propadel je kolonialni sistem. V svetu so se uveljavile najrazličnejše oblike socializma, ki jih lahko kritiziramo, ker se morajo spremeniti, ni pa mogoče misliti, da je možen povratek v preteklost. Težnja po svobodi je povsod močnejša. Med nosilci te težnje se uveljavlja predvsem ženski svet.

2. V teh pogojih so marsikdaj nesmiselne polemike med levičarskimi silami. To še posebej velja za socialno demokracijo, ki kritično spreminja svoja stališča in išče oblike sodelovanja.

Nesmiselno je obsojati oktobrsko revolucijo, kot je nesmisel obsojati vsakršni pomembni dogodek, ki je spremenil svetovno zgodovino in dal zagona osvobodilnemu boju narodov sveta.

Vendar moramo tudi priznati, da je svetovna kriza danes enovita in pretresa tudi države, ki so zrušile kapitalizem in začenjajo graditi družbe, ki se navdihujejo pri idealih socializma. Razlaga te krize nam je sedaj jasna: avtoritarni sistemi in okostenele ideološke sheme dušijo ustvarjalnost in s tem težnje k obnovi.

Prepričani smo, da je človeštvu potreben nov val zaupanja v socializem, zato pa ne smemo ničesar prikrivati. Nasprotno, odpraviti je treba vzroke teh kriz in omogočiti potrebne reforme. Na stvarnost moramo gledati brez dogem ali presodkov, kajti samo objektivni pogled na probleme sveta nam dokazuje nujnost oblikovanja nove družbe, kjer lahko ljudje spremenijo svojo odnos do voditeljev, kjer se lahko polastijo rezultatov lastnega dela, kjer lahko usmerjajo proizvodnjo, vzgojo, znanost k občečloveškim ciljem.

Zato je KPI prepričana, da je potrebno začeti novo obdobje v boju za socializem. To pa je tudi temelj samostojnosti KP Italije.

3. V Zahodni Evropi doživlja krizo predvsem politika konzervativnih sil, ki spodbujajo inflacijo in brezposelnost, finančno krizo držav in recesijsko gospodarsko politiko.

Skratka: izčrpal se je sistem, ki se je razvijal dokler so mu to omogočala mednarodna neravnovesja. To pa večja krizo socialne demokracije, ki je doslej mislila, da je mogoče z jamčiti demokracijo in družbeno pravičnost samo s porazdeljevanjem dohodka, ni pa se vmešavala v procese akumulacije investicijskega kapitala. Sama socialna demokracija sedaj razmišlja o lastnih napadakh, zaveda se, da so potrebne strukturne reforme in da je potrebno nadzorstvo nad družbenim upravljanjem ekonomije. V Evropi lahko zmagajo napredne sile, toda samo, če bodo levičarske sile našle skupen jezik in nudile prave odgovore na zahteve delovnih ljudi, mladine, žensk. Evropa je zato pomemben politični laboratorij, v katerem se bodo uveljavile samo tiste levičarske sile, ki bodo znale odgovor na zastavljena vprašanja.

4. V tem okviru obravnavamo usodo Italije. Ameriška politika skuša podrediti Evropo, Italija pa družbeno in gospodarsko nazaduje. Finančna kriza države, brezposelnost, pojavi parazitizma, uveljavljanje mračnih sil (mafija, P2)... vse to ruši demokratični sistem in zaupanje ljudstva v republiko. Italija je zato šibkejša tudi v mednarodnih odnosih in bi ne kljubovala, če bi jo kdo skušal vplesti v mednarodne vojaške pustolovščine.

Potreben je zasuk, ki naj temelji na enotnosti naprednih produktivnih sil z delavskim razredom, ki morajo sodelovati pri krmilu države.

5. Potreben je predvsem zasuk v političnih odnosih, po treh desetletjih, v katerih je prevladala KD s svojimi zavezniki. Demokratična alternativa naj torej da besedo naprednim, produktivnim in kulturnim silam, ki so bile doslej ponižane. Italiji je potreben nov vodilni sloj, ki naj jo spremeni z realističnimi reformami v sodobno, demokratično, učinkovito in svobodnejšo državo.

6. Cilj 16. partijskega kongresa je določiti okvire demokratične alternative. Nevzdržna se nam zdi trditev, da ta ni možna zaradi premoči KPI. Prav nasprotno, KPI je potrebna prav zato, ker lahko s svojo močjo vsili potrebne spremembe.

Vladna koalicija petih strank je propadla. Propadla je politika «vladanja za vsako ceno», ki je medtem omogočila prodor konzervativne recesijske politike v gospodarstvu. Zato je Italiji potrebna nova vlada, ki naj temelji na strankah levice in sodelovanju ostalih demokratičnih struj, tudi katoliških, ki bodo na enakopravni podlagi sodelovale pri oblikovanju programa. Zato je potrebno odkrito soočanje s socialistično stranko in vsemi demokratičnimi silami, potrebna pa je tudi spodbuda vseh ustvarjalnih sil in sindikalnem gibanju in kulturi.

I. DEMOKRATIČNA ALTERNATIVA

Gre predvsem za zavezništvo zdravih, ustvarjalnih, naprednih produktivnih sil z delavskim razredom, na politični ravni pa enakopravno sodelovanje med strankami italijanske levice in drugimi demokratičnimi silami. Ne gre torej za ustvarjanje idejnih pregrad do KD, vendar velja poudariti, da mora KD v opozicijo. Z demokristjani je potrebno demokratično soočanje, možna je tudi enotnost pri velikih problemih zaščite miru in demokracije, ne pa skupna vlada.

Za demokratično alternativo so značilne pomembne reforme na družbenem in gospodarskem področju, predvsem pa je potrebna demokratizacija odnosov v družbi. V ta namen poudarjamo pomen množičnih gibanj za demokratizacijo, kot na primer za zaščito manjšinskih pravic.

Za demokratično alternativo je bistvenega pomena odnos s socialisti, ki je mestoma polemičen, teži pa k tovariškemu soočanju. Razumeti moramo, v kolikšni meri se je spremenila socialistična stranka. Nikakor ne moremo razumeti ali odobravati politiko sedanjega vodstva PSI, ki odklanja tovariško in enakopravno soočanje, pač pa skuša spodbujati antikomunizem. Mi smo za enakopravne odnose in kompetitivno enotnost, brez podrejanja ene levičarske stranke drugi.

PSI je odklanjala enotnost levice, da bi uveljavila svojo osrednjo vlogo v italijanski politiki. Dejansko pa je sedaj ukinjena v zavezništvo z demokristjani, iz katerega je edini izhod prav v pristopu k politiki demokratične alternative. Isto velja za manjše laične stranke, ki so kot sateliti KD izgubile svojo specifično vlogo.

Velik pomen pri oblikovanju demokratične alternative pripisujemo katoličanom. Pri tem, seveda, poudarjamo, da moramo ločevati med «katoličani» in «demokristjani», kar je nekaj povsem drugega. Poudarjamo stališče prejšnjih kongresov o pomenu družbene vloge vernikov, ki so vznemirjeni zaradi kričečih protislovij današnje družbe in želijo kaj storiti za njeno spremembo. Zato ponavljamo, da demokratična alternativa nima «laicističnega» značaja, torej ni zavezništvo laičnih, temveč zavezništvo naprednih sil.

II. IZHOD IZ KRIZE TERJA NOV RAZVOJNI MODEL

Nazadovanje italijanskega gospodarstva ne vpliva samo na rastočo inflacijo, množično brezposelnost in finančno krizo države, pač pa ogroža tudi demokratični sistem.

Zato je skrajni čas, da levica izdela realistične in pogumne predloge za sanacijo gospodarstva in spremembo razvojnega modela. Ni mogoče, na primer, govoriti o krčenju državnih stroškov na področju socialnih storitev, pač pa je potrebno oklestiti stroške, ki so povezani z demokrščanskim klientelarnim sistemom vladanja. Znano je, da je prav KD širila javne izdatke zato, da bi pridobila podporo posameznih slojev prebivalstva in družbenih kategorij.

Državne finance je mogoče ozdraviti samo s korenito davčno reformo, ki naj prizadene predvsem doslej neobdavčene dohodke in imovino.

V prehodnem obdobju pa naj bi družbene stroške določali na osnovi rasti narodnega dohodka.

Potrebna je nova politika investicij, ki naj potencira produktivno osnovo italijanskega gospodarstva. Pri tem niso mišljene samo surovine ali energija, pač pa tudi poklicna sposobnost, znanost, tehnologija, zasebna podjetnost.

Potrebno je, da se novi modeli razvoja uveljavijo predvsem v južni Italiji, kjer se družba razkrajja s pospešenim tempom.

Ni dovolj, da država deli sredstva, mora jih tudi usmerjati. To je, po našem mnenju, smisel demokratičnega programiranja, ki ga nikakor ne gre primerjati centralističnim oblikam gospodarskega načrtovanja. V ta namen je najbrž potrebna tudi reforma državnih oblasti (zakonodajna, izvršna oblast, uprava), ki naj koordinira programe samostojnih gospodarskih subjektov.

Ne gre nam, torej, za širjenje državnega posega v gospodarstvo, pač pa za usmerjanje gospodarskih tokov ob spoštovanju ekonomskih zakonitosti in samostojnosti gospodarskih pobud.

Poleg tega moramo spodbujati tudi «gospodarsko demokracijo». Potrebno je, da ob zasebnem in državnem gospodarstvu nastane v Italiji močna veja samoupravnega združevanja zadržanih podjetij, malih in srednjih industrijskih ter kmetijskih podjetij, kot tudi pobud na terciarnem sektorju. Širok sektor samoupravnega gospodarstva lahko nastane predvsem na osnovi dogovora vseh zdravih produktivnih sil in ob podpori sindikalnega gibanja in mladine.

Ob spoštovanju in jasnem ločevanju pristojnosti naj nastanejo v ostalih podjetjih nove oblike delavskega sodelovanja in nadzorstva. Pri tem moramo ločiti vlogo sindikatov in lastnino podjetja. Možne so, na primer, proizvodne konference vseh delovnih komponent, ki naj sodelujejo pri oblikovanju razvojnih načrtov podjetja.

V Italiji se zadnje čase čedalje bolj zastruje razredni spopad. Nesprejemljiva je zamisel, da se nezaposlenost spodbuja z uvajanjem novih tehnologij, s katerimi skušajo podjetja večati svoj dobiček, država pa naj skrbi za pomoč brezposelnim. Tudi tehnološka revolucija naj služi predvsem za širjenje produktivne osnove, za drugačno kakovost gospodarjenja, za večanje zaposlovanja.

Pri tem KPI ponavlja, da je potrebno spremeniti strukturo delovne sile, ki naj zajame tudi doslej odrinjene sloje - mladino, ostarele, ženske. Naloga sindikatov, katerim priznava KPI samostojnost, pa naj bi bilo večje združevanje delovnih komponent, med katerimi sedaj naraščajo interesni konflikti.

III. SPLOŠNI POMEN KULTURE

Širjenje znanstvene in siceršnje kulture, sodobno kroženje informacij in druge posledice tehnološke revolucije bistveno vplivajo na gospodarski razvoj in tudi na način življenja ljudi. Italija pa je na vse to nepripravljena, znanstveno in tehnološko pa odvisna od drugih. In vendar se danes kultura pojavlja kot vir bogastva in gospodarskega razvoja. Italija se mora, na primer, odločiti, ali naj bo v svojem gospodarskem razvoju še naprej odvisna od nakupa tuje tehnologije, ali bo razvijala lastno znanstveno in tehnično raziskavo, ki naj ji v evropskem sistemu usklajevanja, omogoči večjo neodvisnost.

Sredstva množičnega obveščanja, informacije, banke, podatkov, avtomatizacija so lahko tudi vir zaposlitve in uveljavljanja, obenem pa tudi možnost demokratizacije, če jih družba osvobodi politično-strankarskega pogojevanja. Zato se KPI zavzema za korenito reformo sistema, v katerem prevladujejo monopolistične in oligopolistične skupine. KPI meni, da je tudi vrednotenje kulturnih izročil in zgodovine pomembno za skladen družbeni in gospodarski razvoj. Zato vabi vse ustvarjalne sile na področju znanosti in kulture, naj se zavzamejo za svoje uveljavljanje, za lastno samostojnost.

IV. REFORMA JAVNIH USTANOV

Komunisti se zavedamo pomena sistemskih sprememb. Te so tembolj potrebne, ker so se javne ustanove v marsičem izneverile (zaradi demokrščanske politike) ustavnemu navdihu. Zato nasprotujemo bistvenim ali pomenskimi spremembam ustave, medtem ko mislimo, da je treba državi zagotoviti predvsem učinkovitost, jasna pravna jamstva in večjo svobodo. Potrebno je državo osvoboditi pogojevanja mračnih sil, ki delujejo v družbi. Potrebno je premostiti sistem neurejenih odnosov, zaradi katerih sta parlament in vlada onemogočena v svojem delu. KPI predlaga odpravo sistema dveh vej parlamenta in oblikovanje ene same zakonodajne skupščine. V tem enozborničnem parlamentu naj bi komisije imele večje zakonodajne pristojnosti. Pri vsem tem velja poudariti, da smisel ustave predvideva predvsem zaščito vseh manjšin, tako verskih in političnih kakor tudi jezikovnih in etničnih.

KPI nasprotuje spremembam volilnega zakona, ki bi prizadel manjše sile. Pač pa ne nasprotuje moralizaciji volitev in torej spremembi sistema preferenc ali spremembo volilnih okrožij.

Italija potrebuje trdno vlado, toda to je mogoče samo ob spoštovanju ustave, po kateri je vlada odvisna od parlamenta in ne od strank. Za učinkovitost sistema pa je potrebno, da se osrednji organi oblasti otresejo nepotrebne navlake in podeli-

jo najširše pristojnosti deželam in krajevnim upravam. Nedopustno je, da so deželne in krajevne uprave uklenjene v mrežo državnih zakonov, ki jim dejansko preprečujejo samostojen razvoj.

KPI je trdno prepričana, da so politične stranke nosilni stebri demokratičnega sistema soodločanja in sodelovanja ljudstva. Niso pa edina sredstva družbenega odločanja. Zato je KPI proti vdiranju strank na vsa področja dogajanja, posebno še zato, ker se marsikje uveljavljajo drugačni subjekti in družbene sile, katerim priznava KPI popolno samostojnost in pravico do ustrezne vloge.

V. MEDNARODNA VLOGA ITALIJE

Italija je v svoji zunanji politiki, žal, podrejena Washingtonu, zato ni sposobna uresničiti in uveljaviti vloge povezovalca med severom in jugom, zahodnom in vzhodom, ki ji je takorekoč prirojena. Italija je, konec koncev, pomembna industrializirana dežela, ki leži na strateškem področju Sredozemlja. Njena mednarodna vloga mora, po mnenju KPI, temeljiti na zaščiti neodvisnosti in suverenosti, evropskem sodelovanju in procesu popuščanja med vzhodom in zahodom. V ta namen naj zastavi ves svoj vpliv v vseh mednarodnih organizacijah, v katerih sodeluje. KPI meni, da so zaveznitva na evropski celini posledica povojne zgodovine in tvorijo sedaj ravnotežje, ki ga Italija ne more razbiti z enostranskimi sklepi. Potrebno pa je, da se iz obstoječega ravnovesja izlušči nov razvoj, ki naj vodi k postopnemu premoščanju vojaško političnih blokov.

Tudi v NATO naj Italija uveljavlja politiko miru, ne pa strateško zamisel, da je njena «sredozemska konica». Zato KPI nasprotuje nameščanju jedrskih izstrelkov na sicilskem otoku in se zavzema za zamrzitev sedanjega raketnega ravnotežja na celini. To naj omogoči uspeh pogajanj o razorožitvi. Italija naj prispeva tudi z nasprotovanjem politični strategiji, po kateri naj bi Evropa bila prizorišče bodočih vojn. KPI zato odločno podpira splošno in razvejano gibanje za mir, ki se uveljavlja v Evropi in pri nas.

KPI meni, da lahko evropska levica prispeva k reševanju nekaterih problemov. Lahko, naprimer, spodbuja dialog med PLO in izraelskimi pacifisti. Mora pa podpreti pravico Palestincev do lastne države tako, kot podpira pravico do obstoja Izraela. KPI meni, da je potreben resen dialog med severnim in južnim delom našega planeta, kajti od spremembe mednarodnega godpodarskega reda so odvisne tudi možnosti našega nadaljnega razvoja.

VI. PERSPEKTIVA SOCIALIZMA

Svetovna kriza terja nove odgovore. Zato smo prepričani, da se odpira novo obdobje v boju za socializem v svetu. Obdobje, ki postavlja v ospredje vprašanje socialističnih sprememb v visoko razvitih deželah kapitalizma, kar naj vplete tudi bitko za osvoboditev ljudstev nerazvitih področij sveta. To je «tretja pot», o kateri govorimo in to so ideje, ki so se izoblikovale v toku evrokommunizma. To tudi pojmuje, ko govorimo o «novem internacionalizmu».

Kajti zdi se nam potrebno, da iščemo pota, ki naj premostijo doslej znane modele in izkušnje. Kajti to vpliva na način, kako KP Italije pojmuje socialistično preobrazbo države, gospodarstva in družbe. Težnja k enakopravnosti ne sme pomeniti uravnalovke ali poplitenja odnosov, pač pa boj za pravičnost, uveljavljanje osebnih sposobnosti in razlik.

Zahteva po spremembi proizvodnih odnosov ne sme pomeniti teženja k etatizmu in birokratizaciji, pač pa krepitev posameznikovih odgovornosti v okviru ekonomske demokracije, samoupravljanja, demokratičnega programiranja. Za nas je politična demokracija, ki se sicer lahko pojavlja v različnih oblikah, univerzalna vrednota.

Iz tega zornega kota, iz zornega kota sile, ki se bojuje, da bi odprla nove perspektive procesu uveljavljanja socializma v svetu, ocenjujemo, da se je izčrpala gonilna moč zgodovinsko pogojene izkušnje socializma, kakršnega opredeljuje

politični, državni in ideološki model ZSSR. To pa nikakor ne pomeni zasenčiti prodorni pomen oktobrske revolucije, ki pomeni korak naprej za vse človeštvo, saj je dala zagona idejam

in gibanjem, ki še danes delujejo v globini. Tudi ne zanikamo uspehov in novosti v vzhodnih državah. Svet napreduje, spreminja se tudi zaradi te zgodovinske izkušnje. Toda človeštvo stoji pred velikanskimi nalogami, ki terjajo nove odgovore.

Ni nam do zapiranja oči pred tragedijami in napakami, niti se nam ne zdi potrebno proglašati protizgodovinskih preklicev. Gledati moramo v bodočnost in uresničiti do konca našo nalogo.

Zato kritično premišljujemo o državah in družbah tako imenovanega uresničene socializma. Niso vse enake, zato nima smisla dajati abstraktnih definicij (tudi zato, ker se podobne izkušnje v zelo različnih inačicah pojavljajo povsod po svetu). V njih se vsekakor bijejo konzervativne in reformatorske sile. Na splošno pa izhaja, da politično ideološki model ter avtoritarno in okostenelo pojmovanje oblasti (v nekaterih primerih kar vsiljeno iz tujine) prizadenejo demokracijo, tlačijo družbene in miselne potrebe, zavirajo celo produktivni razvoj. Ne moremo torej govoriti o zamudah, pač pa o pravi krizi. Gre torej za splet protislovij, ki ga je mogoče rešiti s korenitimi in resnimi reformami sistemskega značaja, ali pa bomo še priča pojavom degeneracije in tragičnim prelomom.

To smo videli na Poljskem, kjer je rešitev možna samo ob priznavanju pravic delovnih ljudi in pluralizma sil, ki predstavljajo poljsko družbo.

Zavedamo se, kako oster je boj v svetu, vendar se moramo tudi vprašati, zakaj je SZ deloma izgubila svoj vpliv na svetovno javno mnenje. Ta vpliv, ki se je širil na Zahod tudi v letih oktobrske revolucije in po njej, med drugo svetovno vojno in po 20. kongresu KP SZ, se je sedaj ošibil.

To gre vsekakor pripisati nekaterim potezam, kot je bila vojaška zasedba Češkoslovaške in Afganistana, ki sta kršila temeljno pravico narodov do neodvisnosti in gotovo nista pomagala ciljem boja ljudstev sveta proti imperializmu.

In vendar je v svetu še vedno pomembno ravnotežje med velesilami in v njem uresničuje ZSSR vlogo protiuteži napadalnim in imperialističnim težnjam ZDA. Toda ta vloga protiuteži izgublja na veljavi, če se politiki ZDA zoperstavlja politika velesile, ki želi tudi z orožjem širiti ali utrditi svoje interese sfere in pri tem krši pravico narodov do neodvisnosti in suverenosti. Podcenjevanje te pravice vodi tudi k zaostitvi odnosov in celo do spopadov med socialističnimi deželami.

Prav zato izražamo tudi upanje, da se bodo izboljšali odnosi med SZ in Kitajsko.

Mislimo namreč, da tudi zblizanje med Kitajsko in SZ dokazuje, da ne smemo sprejemati pozivov k izobčevanju in da moramo vedno štiti samostojnost pri ocenjevanju in vedenju naše partije.

KPI meni, da je nesprejemljiva zahteva, naj «izbira, na kateri strani je». To pa seveda ne pomeni, da se želi izogniti problemom mednarodne razsežnosti, saj je sila, ki se bori proti imperializmu, za mir, svobodo in neodvisnost narodov.

Gibanje za mir in neodvisnost ima v sebi veliko komponent in je vsekakor tako, da se ne more enačiti z nekim blokom, kot tudi ne more dajati menic Svojetski zvezi, ki ima pač svojo državno politiko.

KP Italije se zavzema za nov in širši internacionalizem, v katerem ni mesta za podrejanje, osamitev ali razkole.

V temu duhu bo KPI razvijala, brez ideoloških ali disciplinskih vezi, enakopravne odnose z vsemi komunističnimi, socialističnimi, socialno demokratičnimi, krščanskimi strankami, z osvobodilnimi gibanji, sploh z vsemi, ki se borijo za svobodo, napredek, demokracijo in socializem. Naša zgodovinska naloga pa je obnoviti enotnost zahodnoevropskega delavskega gibanja.

To ne pomeni procesa združevanja komunističnih in socialističnih strank, pač pa nove možnosti sodelovanja in nastopanja, ki naj premostijo razlike in preteklosti. Tako bo evropsko delavsko gibanje lahko pozitivno vplivalo tudi na razvoj v vzhodni Evropi in v gibanju neurščeni. Napredek zahodnoevropskega delavskega gibanja lahko končno da pomemben doprinos boju za mir in za premostitev pogojev nerazvitosti, ki povzročajo v svetu tragedijo lakote in množične morije.

VII. OBNOVA IN RAZVOJ PARTIJE

V Italiji je čutili krizo zaupanja do strankarskega sistema. Temu je v veliki meri kriva praksa, da so vladne stranke zasedale vsak kotiček v mozaiku oblasti in v družbi. KPI se bori proti temu, sama pa deluje kot množična partija, ki teži k združevanju — na programskih osnovah — različnih družbenih slojev. Obenem pa partija priznava obstoj in razvoj različnih družbenih in kulturnih gibanj, ki pričajo o razvejanoosti demokracije. Prav zato je prej ko slej potrebno, da okrepi-mo partijske vrste in vanje pritegnemo več žensk, mladine, mestnih delavcev. KPI ima v svojih vrstah 40% delavcev, ki so hrbtenica njene organizacije. Želi spodbujati sodelovanje vseh slojev pri obravnavi splošnih družbenih problemov.

KPI ne pojmuje svoje organizacije integralistično, pač pa laično. Tudi se KPI zaveda, da ne deluje sama. V družbi se pojavljajo, kot izraz demokracije, množična gibanja, katerim priznava samostojnost in pomen.

KPI je laična stranka. To pomeni, da so lahko njeni člani in voditelji tako verni kot neverniki, marksisti in nemarksisti. KPI priznava popolno svobodo raziskave in spoznavanja nara-ve, človeka in družbe.

Notranja organizacija KPI sloni na izvornih oblikah demokratičnega centralizma, kakor se je oblikoval v njeni

zgodovini. Zato pripisuje danes velik pomen odnosu med de-mokracijo in enotnostjo.

Naše notranje metode so se razvijale s časom in tudi da-nes terjajo nove rešitve. Prej ko slej moramo ohraniti našo enotnost, ker je pogoj naše samostojnosti.

To enotnost moramo graditi na demokratičen način, v svobodni diskusiji, v soočanju različnih idej in stališč, v pravi-ci izražanja nesoglasiji, z glasovanjem o sklepih.

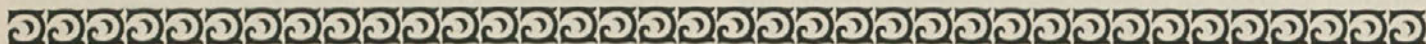
Odklanjamo pa posebej notranje dialektike in in-strumentalizacije, kakor tudi frakcijsko združevanje, ki je celo v drugih strankah doživelo svoj polom.

To pomeni, da morajo izvršni organi partije seznanjati z morebitnimi nesoglasij druge, izvoljene vodilne organe. Ti naj stremijo k premostitvi nesoglasij in sintezi različnih stališč, ki bodo dokončna po ustreznem sklepu.

Pomembna je tudi vloga izvoljenih predstavnikov KPI. Ti spadajo v vodilne skupine v partiji in morajo sodelovati pri oblikovanju partijske politike v posameznih upravah.

Temelj partijskega življenja so vsekakor tovarniške in ozemeljske sekcije, ki uresničujejo stik s partijsko bazo, s simpatizerji, volilci in družbo nasploh.

Enotnost v partijskih vrstah je tudi moralno vprašanje, ker gre za zgled, ki naj ga dajejo komunisti spričo degeneraci-je v italijanski družbi. Odprtost in strogost partijske organiza-cijske polikite naj uveljavijo KPI kot sodobno delavsko in ljud-sko stranko, ki je bistveno potrebna za obnovo, demokratično in socialistično preobrazbo Italije.

Popravki, ki jih CK KPI ni odobril

Gre za popravke, ki sta jih predložila tovariša Armando Cossutta in Guido Cappelloni.

1. Prvi Cossuttov popravek k VI. poglavju gradiva. Zanj sta glasovala 2, vzdržalo pa se je 7 članov CK KPI. Ostali so glasovali proti.

V bistvu gre za poudarek, da je za Italijo in zahodno Evro-po potreben izhod iz kapitalizma. Delavsko gibanje mora uresničiti potrebne spremembe izhajajoč iz demokratične ravn-i, ki so jo že dosegli. Partijska linija pa glede teh problemov potrebuje nujnih poglobitev in pojasnil, sicer ni v celoti vero-dostojna tudi njena kandidatura za oblast.

(S tem v zvezi je CK KPI poudaril, da je ta popravek v bi-stvu nesprejemljiv, ker postavlja pod vprašaj celotno partij-sko linijo, ko trdi, da bi «brez poglobitve ne bila verodostojna»).

2. Drugi Cossuttov popravek, ki je prejel 4 glasove, 2 pa sta se vzdržala.

Kar zadeva ZSSR in druge vzhodnoevropske države ne zanikamo njihovih uspehov, ki so bili doseženi izven kapitaliz-ma. Tudi ne zanikamo, da so te izkušnje omejene in da se v njih pojavljajo napake in zamude, še posebej ko gre za demokratične svoboščine, pa tudi v gospodarstvu. Te napake moramo pripisati objektivnim in subjektivnim razlogom in se mestoma pojavljajo s tako ostrino, da lahko govorimo o pra-vih krizah.

Zato so te družbe potrebne pogumnih novosti, ki naj utr-dijo dosedanje dosežke, obenem pa pozitivno odgovorijo na potrebe, ki so nastale prav zaradi teh doseženih uspehov.

Menimo zato, da smo priča konzervativnim odporom, pa, tudi pogoji, da dobi nov zalet gonilna sila oktobrske revoluci-je.

3. Tretji Cossuttov popravek so odobrili trije, 3 pa so se vzdržali.

Kriza na Poljskem je še vedno resna, vendar ni nerešljiva. Lahko jo je rešiti, če PZDP prizna svoje napake in jih popravi, obenem pa izolira ekstremistične sile. S sogla-sjem delavcev naj uresniči program reform, ki naj zajamči ter

obnovi socializem na Poljskem in mednarodno uvrstitev te države.

4. Četrti Cossuttov popravek je prejel 3 glasove, 2 pa sta se vzdržala.

Mir na svetu ogroža politika ameriške vlade, ki želi nadk-riliti ZSSR v oborožitvi in jo sili v izčrpajočo tekmo v oboroževanju. Med drugim ZDA mislijo na vojno v Evropi, medtem ko želijo ohraniti kapitalizem v svetu, tudi z zatiran-jem pravice narodov do samostojnosti. To pa jim lahko uspe, če bodo onemogočili svetovno vlogo ZSSR.

Demokratične sile v Evropi se morajo boriti za obnovo politike popuščanja, za sporazum med ZDA in ZSSR.

Glavni problemi človeštva sta nevarnost jedrske vojne in lakota v svetu. Za oboje je kriva ameriška vlada, ki želi sama vladati v svetu. ZSSR pa ji predstavlja protiutež, ki onemogoča s svojimi uspehi in močjo obnovo kapitalizma v svetu. S tem morajo voditi računa tudi odgovorne sile na Za-hodu.

Po zasedbi Češkoslovaške leta 1968 je poseg v Afgani-stanu vzbudil zmedo, čeprav ga moramo oceniti v okviru splošne destabilizacije srednjega Vzhoda po zmagi islamske revolucije v Iranu in podpisu ločenega campdavidskega spo-razuma. Prišlo je do skupnega poskusa Pakistana, Kitajske in ZDA, da vpletejo Afganistan v proces oblikovanja protisov-jetskega pasu na srednjem in daljnem vzhodu.

Upamo pa, da bodo stiki med Pakistanom in Afganista-nom ter zblížanje med Kitajsko in SZ onemogočili umik sovjet-skih čet iz te države. Sploh je enakopravno zblíževanje med Kitajsko in SZ pozitiven dogodek, ki lahko ustvari nove pogo-je za uspeh v boju proti imperializmu.

5. Peti Cossuttov popravek je prejel 2 glasova, eden pa se je vzdržal.

Zavzema se za enotnost evropskega delavskega in demokratičnega gibanja, kar ni lahko doseči, čeprav je opazi-ti v silah evropske levice obnovitveno iskanje. To je opazno tudi pri večjih socialno demokratskih silah, vendar so te še vedno vezane na obstoj kapitalizma in si ne postavljajo pro-

blema njegovega premoščanja. Sedanja kriza kapitalističnega razvoja postavlja tudi socialne demokrate pred nove naloge in s tem so možne istovetnosti. Prav nasprotno jo moramo ovrednotiti in razvijati.

Italijansko reformistično gibanje je KPI v svoji zgodovini obravnavala v luči leninizma, predvsem na osnovi spoznanj o mejah kapitalističnega razvoja in o revolucionarni vlogi partije, ki smo jo prilagajali italijanskim specifičnim razmeram.

Zato tudi postavljamo vprašanje izhoda iz kapitalizma. Zvestoba našemu izročilu predstavlja v ustvarjalnosti najboljši prispevek, ki ga komunisti dajemo obnovi Italije in zahodne Evrope.

6. Prvi popravek tovariša Cappellonija je prejel 3 glasove, 2 pa sta se vzdržala.

Izhajajoč iz tega okvira je jasno, da se ideje in temeljne vrednote oktobrske revolucije niso izčrpale, pač pa ohranjajo

svojo veljavo za vse napredne in socialistične sile v svetu in tudi za nas, čeprav poudarjamo, da je sovjetski model nepopovnljiv in nesprejemljiv, še posebej v državah zrelega kapitalizma zahodne Evrope.

Pri obravnavi ZSSR so nam očitne omejenosti, zamude, zastoj in kriza. Vendar obstajajo v SZ objektivni pogoji in osebni, kulturni ter idejni potencial, ki nas prepričuje, da bodo lahko uvedli potrebne spremembe in razvijali družbeno gospodarske pogoje in tudi demokracijo. Tako bo prispevala dejavnost vseh naprednih in revolucionarnih sil v svetu. Končno velja poudariti, da se je svet spremenil tudi pod vplivom oktobrske revolucije in ZSSR.

7. Drugi Cappellonijev popravek je prejel 3 glasove.

Odnosi s komunističnimi partijami temeljijo na skupnem priznavanju, da je oktobrska revolucija temeljni dogodek našega zgodovinskega obdobja.

V ogledalu časa

Oktobrska revolucija in njeni interpreti

Malo kateri dogodek v zgodovini je doživel toliko različnih in nasprotujočih si razlag

Če namreč k tej prištejemo tudi tiste smeri, ki so se sklicevale na marksizem, ki pa so odstopale od premočrtne povezave, povezave, kakršna naj bi od Marxa preko Lenina vodila naravnost v »realni« socializem (povezave, ki je lahko ostala premočrtna in neprotislovna glede na dnevne potrebe le tako, da je marsikdaj naredila posredno ali neposredno silo tako Marxu kot Leninu), potem je pač moč trditi, da je le malokateri dogodek sodobnejše zgodovine doživel toliko različnih interpretacij (vse v rokah tistih, ki se sklicujejo na isto orodje, namreč na marksistično metodo), kot prav oktobrska revolucija. Pa ne toliko zaradi same sebe kot zaradi obdobja, ki mu je sledilo, ter navzkrižij, ki so nastala v sami socialistični družbi.

Da gre pri tem za tematiko, ki je žgoča tudi danes, pa pričata dva takorekoč povsem sveža dogodka: stališče – žal teoretično še ne povsem obdelano – italijanske komunistične partije, ki meni, da je »oktobrska revolucija izčrpala svoje zgodovinsko poslanstvo«; in pa prav te dni natisnjeni tretji del »Zgodovine razrednih bojev v ZSSR« francoskega marksistično usmerjenega zgodovinarja Charlesa Bettelheima. Ta je v prvih dveh delih oktobrski revoluciji priznaval značaj proletarske socialistične revolucije, v tretjem delu pa se je odločil za nenaden interpretativni zasok in je oktobrsko revolucijo – očitno pač glede na njene posledice v zvezi s položajem delav-

skega razreda – predstavil kot posebno obliko kapitalistične revolucije.

Teza, ki jo je postavil Bettelheim, ni nova, kot tudi niso novi dvomi – teoretični in drugačni – v zvezi z njo, saj so jo spremljali takorekoč od zibke naprej. Brez dvoma je bila oktobrska revolucija tista, ki je imela med vsemi družbenimi prevrati najbolj izdelano teoretično podlago – predvsem po zaslugi Lenina (vendar ne samo njega). Lenin je namreč strnil dve smeri razpravljanj v okviru druge internacionale v učinkovit – to učinkovitost je preverila praksa 7. novembra 1917 – revolucionaren zaključek. Prvo smer so predstavljale razprave o imperializmu, razprave, ki so segale od osemdesetih let prejšnjega stoletja (Engels, ki so ga nove pojavne oblike kapitalistične ekspanzije tako zbegale, da je v zvezi z Bismarckovo kolonialno politiko govoril o »volivni potegavščini« in ambicijah pruskih parazitskih krogov) preko preloma stoletja (Kautsky, Rosa Luxemburg, Hilferding, Beer) do Lenina, ki bolj precizno kot drugi govori, da je vojna immanentni, vsajeni sestavni del najnovejše razvojne stopnje kapitalizma, imperializma. Drugo smer pa predstavlja prav tako dolg razvoj razmišljanja o vojni in miru ter stališču socialne demokracije do nje; razmišljanja, ki ga prav tako zaključil Lenin z zahtevo, da se morajo delavske stranke upreti, če pa do vojn, ki bodo vojskujoče se strani oslabile ter hkrati sprožile močne notranje socialne napetosti, kljub temu

pride, jih je treba izkoristiti za sprožanje proletarskih revolucij.

Lenin je bil precizen analitik, vendar pa hkrati tudi teoretik, ki je stal z obema nogama trdno na tleh (in to mu je tudi pomagalo, da je brez sramu in suvereno spreminjal svoja stališča in ocene, če so prišle navzkriž z dejstvi, za razliko od mnogih njegovih naslednikov, pri katerih so se takšna navzkrižja pogosto končala na škodo dejstev). Zavedal se je tudi, kako šibko je orodje, s katerim naj bi začel graditi prvo socialistično družbo. Sama odločitev za odločilni udarec (odločitev, ki so mu jo tako rekoč vsi najožji sodelavci ne le oporekali, marveč so ga tudi izdali) je nadvse primerna ilustracija tega pretehtanega realizma, kajti 7. november še zdaleč ni bil izbran slučajno in spontano. Prevrata bi ne mogli, tako je odločil Lenin, organizirati 6. novembra, kajti tedaj v Petrograd še ni bilo odposlancev delavskih in vojaških sovjetov, ki so se zbirali na kongres – kajti na avtoriteto tega kongresa naj bi se sklicevala oblast, ki so jo hoteli prevzeti boljševiki; 6. novembra je bilo zatorej prezgodaj, toda 8. novembra bi bilo nepozno, kajti kongres sovjetov bi na ta dan že oblikoval svojo politično voljo. Ker pa so bili v njem Leninovi boljševiki v manjšini, bi bila ta politična volja brzkone drugačna od tistega, kar je od kongresa pričakoval Lenin. Zato je revolucija – resnično hitra in skorajda brez žrtev, saj so le-te

prišle kasneje, med kontrarevolucijo in intervencijo – morala biti 7. novembra.

Lenin si ni nikoli delal utvar, da bo lahko na družbeni in gospodarski strukturi, kakršna je bila v Rusiji konec leta 1917, ter v razmerah, ki so nastale zaradi vojnega razsula, zgradil razvito socialistično družbo z vsemi ustreznimi atributi. To je povedal eksplicitno, pa tudi posredno, saj je še dolgo usodo ruske revolucije povezoval z revolucijo v zahodni Evropi (o tem pa, kako zelo ga je mučila skepsa, priča njegova izjava britanskemu poročevalcu kakih sto dni po oktobrski revoluciji: »Če nič drugega, bomo prišli v zgodovino zato, ker smo zdržali dlje kot pariška komuna«).

Toliko bolj je razumljiva skepsa, s katero so oktobrsko revolucijo spremljali vodilni predstavniki delavskega gibanja na Zahodu: Rosa Luxemburg, ki je delovala v razvitem proletarskem okolju in si je revolucijo predstavljala kot zavesten akt širokih, ozaveščenih delavskih množic; ali celo Karl Kautsky, ki je govoril o prehitvanju zgodovine in menil, da bi morala Rusija najprej razviti tisto demokracijo, ki naj bi se uveljavila s februarso revolucijo. Ko so Rosa Luxemburg ubili desničarji, je v Leninovih očeh našla milost, ker je padla kot revolucionarka: Lenin je o njej spregovoril kot o orlu, ki se včasih res spusti v pritlične nižave, vseeno pa ni kokoš, ki se nikoli ne more povzpeti v višave. Kokoši so bili ljudje kot Kautsky, ki je bil za Lenina poslej pač izdajalec proletarske revolucije.

Kar zadeva Kautskega, je Lenin že dolga leta poprej zavračal dogmatični shematizem »razvojnih faz«, ki jih je treba postopoma preživeti in po katerih naj se proletarijat vzpenja v nebesa socialistične revolucije, ter je postavil tezo o »najšibkejšem členu«, na katerem bo počil kapitalistični svet (in Marx, ki je zrasel s Heglovo dialektiko, bi mu dal bržkone prav). Kar zadeva Rosa Luxemburg, pa mu ni prav nič pomagalo razmišljati o položaju, ki ga ni bilo: njegov položaj so sestavljali pretežno agrarna država s kmečkim slojem, ki še ni dočela doživeti agrarne reforme, tanek sloj delavskega razreda, ki ga je zdesetkala vojna, ter boljševiki iz ruske socialnodemokratske delavske stranke, ki so bili – računsko vzeto – na političnem prizorišču bedna manjšina. To so bili zidaki za gradnjo socializma v državi, ki je bila ogromna, in naj je Rosa Luxemburg razmišljala še tako demokratično, je Lenin raje ostajal z nogami na tleh. To pa je v veliki meri opredeljevalo samo naravo organizacije oblasti, ki se je naprej centralizirala (k slovitim Leninovim telefonom in brzojavom v Kremlju), nato pa še hitro birokratizirala v rokah sloja, ki se je dvignil iz delavskega razreda in nad njega, in sicer do te mere, da se je tega pojava ustrašil (glej njegova Pisma publicista) tudi Lenin. Žal prepozno, kajti le malo kasneje sta ga spodnesli bolezen in nato še smrt.

Dve kategoriji razprav o revoluciji in stalinizmu

Ne glede na razhajanja, ki so spremljala sam izbruh oktobrske revolucije, se prava polemika o njej in njenem pravem značaju

tudi med marksističnimi teoretiki (oziroma med tistimi, ki se pri svojem družboslovnem delu sklicujejo na Marxovo metodo) začela šele potem, ko je to revolucijo dobil v roke Stalin. In v rokah človeka takšnih sposobnosti, kot je bil Stalin, je socializem začel kazati tiste slabosti, ki zaradi Leninove človeške in duhovne avtoritete še niso prišle na dan. V celoti je moč doseganje razpravljanje o oktobrski revoluciji, stalinizmu in »realnem« socializmu razdeliti na dve veliki kategoriji. V prvi je tista uradna sovjetska ocena, ki jo je na XX. kongresu KPSZ sprožil Nikita Sergejevič Hruščov in ki se v bistvu zadovoljuje s takšno »psihologijo«: stalinizem je bil, ker je bil Stalin pač »takšen«; in ker Stalin ali koga drugega, ki bi bil »takšen« kot Stalin, ni več, je vsa problematika stalinizma vkraj. V drugi pa so tisti marksistični kritiki, ki v stalinizmu ne vidijo samo kult osebnosti in osebne ali oblastniške zablode posameznika, marveč vidijo v njem organski izraz družbenih in političnih protislovij sovjetske družbe po oktobrski revoluciji. In ta druga kategorija zasluži več pozornosti.

V njej je moč srečati analitike, za katere je stalinizem produkt zgodovinskih okoliščin, ki pa bodo minile, zaradi česar je treba v birokratskem etatizmu videti prehodno obdobje, v katerem nastajajo temelji za bodočo trdno delavsko demokracijo. Za nekatere je stalinizem nepopravljiva zabloda, torej zabloda, ki je ni moč popraviti z reformami, marveč terja popolno razrušenje sistema, iz katerega rase. Po mnenju nekaterih je birokratski etatizem poglajal iz proizvodnih odnosov, medtem ko so drugi zatrjevali, da so temeljni družbeni proizvodni odnosi tudi v stalinizmu ostali nespremenjeni, da torej stalinizem ni spremenil socialistične narave ekonomskih odnosov; med temi zadnjimi pa so bili spet takšni, ki so menili, da je zabloda mogoče popraviti z reformami, pa tudi takšni, ki so verjeli le še v nasilen obračun s stalinističnim sistemom. Med tistimi, ki so stalinizmu razlagali kot organsko povezavo med bazo in (družbeno in politično) nadgradnjo, so nastali sistem razlagali kot »ne več kapitalističen«, vendar pa še ne socialističen, bili pa so tudi takšni, ki so govorili o »zakrinski« inachi kapitalizma. Brez dvoma zelo značilna pa je delitev na tiste, ki so govorili o kontinuiteti med oktobrsko revolucijo in stalinizmom, o kontinuiteti med Leninom in Stalinom, ter na one, ki so takšno kontinuiteto zavračali.

Forsiranje in diktatura manjšine

Med zagovorniki teorije o kontinuiteti je bil brez dvoma najbolj znamenit Karl Kautsky, ki je vse do smrti (leta 1938) v Stalinu gledal človeka, ki je Leninovo delo speljal do logičnega konca. Izvirni greh je po Kautskem tičal v dejstvu, da je Lenin »forsiral« proletarsko revolucijo, revolucijo, za katero niso bili podani socialnoekonomski pogoji, namesto da bi podprl možnosti za tisti demokratičen razvoj, ki ga je – tako Kautsky – odprla februarso (1917) revolucija. Cena za to nasilje je bila obožena diktatura manjšine nad večino in četudi je Kautsky Leninu priznal integrite-

to resničnega revolucionarja, svojega stališča o revoluciji ni spremenil. Medtem ko je Lenin še skušal spraviti v sklad oblast manjšine z demokratičnimi težnjami, izraženimi v sistemu sovjetov, je njegov naslednik čisti izraz oblasti manjšine, ki je likvidirala demokracijo. Strateški cilj, o katerem je govoril Kautsky, je bil zatorej boj za demokracijo v sovjetski državi, taktični cilj pa boj za ponovno demokratizacijo sistema sovjetov.

Tudi avstrijski ekonomist Rudolf Hilferding, ki je leta 1940 umrl v nacističnem taborišču, je sodil med ljudi, ki so korenine stalinizma odkrivali že v sami oktobrski revoluciji, vendar drugače kot Kautsky. Menil je namreč, da je v stalinizmu – za razliko od Marxove sheme, v kateri ekonomska baza opredeljuje politiko – politika tista, ki opredeljuje bazo, ta politika pa ni upravljanje s stvarmi, kar bi naj bil socializem, marveč upravljanje z ljudmi. Hilferding je bil med tistimi predstavniki marksistične inteligence, ki je v tej zvezi govoril o totalitarizmu.

Ob tej »desnici« je v okviru iste zahodnoevropske socialne demokracije povsem drugače ocenjeval oktobrsko revolucijo avstromarksist Otto Bauer. V stalinizmu je videl »bolezen rasti«, zanikal je Kautskega, ki je trdil, da socializma pač ni moč graditi drugače kot iz demokratičnih izhodišč ter je s tem priznaval zgodovinsko legitimnost Leninove poti (vendar pa ni dopuščal, da bi jo prenašali v druge zgodovinske okoliščine). Bauer je tudi kasneje – ko je Stalin v čistkah že opravil z zadnjimi ostanki boljševiške generacije, ki se je udeležila revolucije – menil, da stalinistična diktatura sama po sebi ni negacija socializma. Trdil je, da bo izgradnja materialnih predpostavk socializma sama postavila na dnevni red vprašanje demokratizacije, vendar pa v tem ni videl tudi avtomatizma; dopuščal je namreč možnost, da bo birokracija skušala svojo družbeno vlogo braniti z vsemi sredstvi, s tem pa bi sovjetska družba že prišla navzkriž s socializmom. Bauer je ostro obsojal stalinistično nasilje (posebej po atentatu na Kirova leta 1934), vendar pa je grajal tudi Trockega, ki je klical k protibirokratski revoluciji, če bi v Evropi prišlo do vojne. Bauer je menil, da bi taka pot vodila k obnovi kapitalizma.

Trocki sam je, ko je bil izgnan, govoril o »izdani revoluciji«: tudi pod Stalinom naj bi revolucija po zaslugi strukturnih in družbenih sprememb, ki jih je bil uveljavil Lenin, ohranila socialistično naravo. Pač pa je s Stalinom prišlo do neskladja med socialistično naravo ekonomske baze in politično vrhno stavbo; protislovje naj bi se razpletlo s pomočjo političnega prevrata zoper stalinistični aparat. Zanj kontinuitete med Leninom in Stalinom ni, pri čemer vidi v stalinizmu težnjo po utrjevanju oblasti birokracije, medtem ko naj bi leninska opozicija predstavljala težnjo po obnovitvi demokracije sovjetov (birokracija, ki je politično razlastila proletarijat). Ker stalinizem kot izraz te usurpacije teži k protirevoluciji, je edina rešitev v protistalinski revoluciji. Pri tem mora Trocki resda priznati, da so elementi birokratizacije nastali dejansko še pod Leninom, vendar pa pravi, da so bili aparat za doseganje

revolucionarnih zamisli in jih je šele Stalin zlorabil za utrjevanje svoje osebne oblasti. Nasploh je Trocki med tistimi, ki problem stalinizma močno povezujejo z osebo Stalina – za kar je imel pač svoje razloge.

Oktobar brez ponovitve

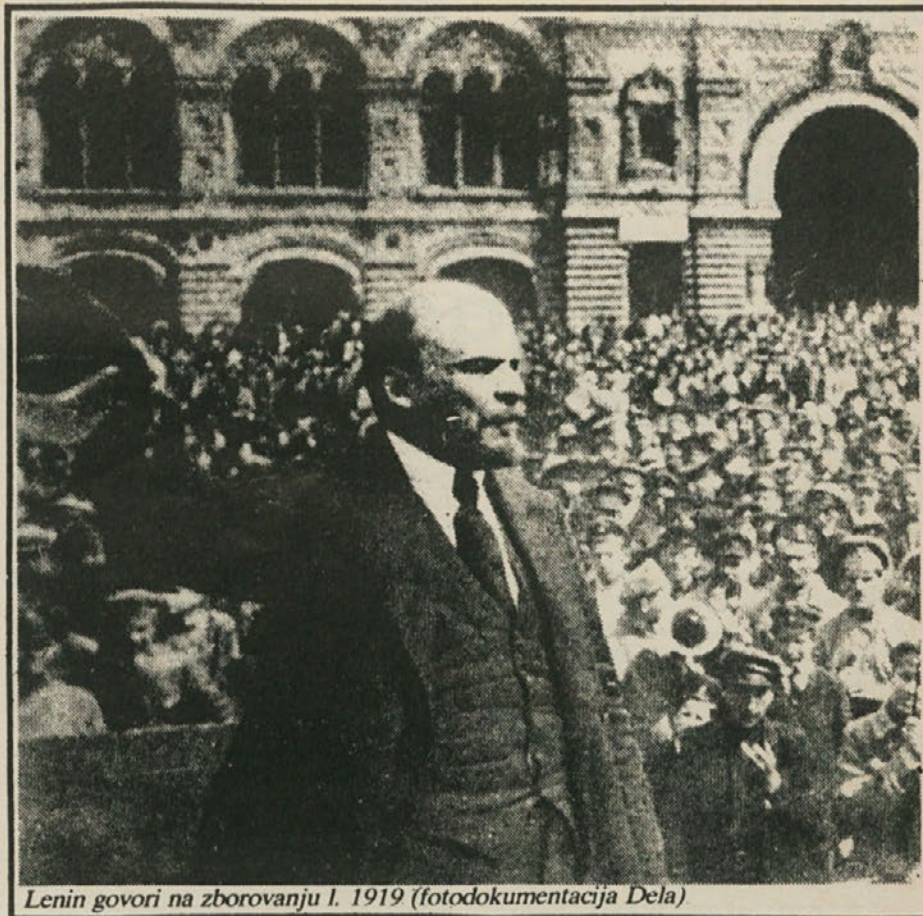
V letih tik pred drugo svetovno vojno so bili tudi drugačni metri, s katerimi so merili oktobrsko revolucijo in stalinizem. Arthur Rosenberg je v tridesetih letih izdal knjigo, v kateri je skušal stalinizem identificirati z zgodovinsko metodo in je Stalina obravnaval z dvema metroma: v očeh marksističnega socializma naj bi bil Stalin popolna zabloda, gledano s stališča utrjevanja zaostale države, kot je bila Rusija, pa izredno funkcionalen (Rosenberg ga primerja s Petrom Velikim). Gre seveda za zanikovanje socialističnega značaja stalinizma, čemur se z različnimi pristopi v istem času priključijo tudi Rizzi, Burnham (naslov njegove knjige Menažerska revolucija je dovolj zgovoren) in nekdanji trockist Schachtman, ki v delu, objavljenem leta 1940, napiše, da je s Stalinom prišlo do protirevolucije na obeh ravneh – v bazi in vrhnji stavbi – in da je s tem konec proletarske države.

Posebno skupino interpretov oktobrske revolucije in stalinizma pa sestavljajo »levi« komunisti, po katerih je stalinska Rusija uresničitev posebne razvojne faze kapitalizma. Tako Korsch kot tudi Pannekoek in Rühle so bili močno navdušeni nad sovjeti v zgodnji fazi razvoja oktobrske revolucije, ko pa so bili sovjeti potisnjeni v podrejeno vlogo, so začeli v oktobrski revoluciji odkrivati kapitalistične elemente. Najbolj ekspliciten je bil pri tem po vsej priliki Rühle, ki je v ZDA objavil delo, v katerem je pribil, da socialistična revolucija ne odpravlja samo kapitalistične lastnine, marveč omogoča delavcem, da sami upravljajo s plodovi svojega dela, ter ukinja sleherno mezdno delo. Boljševizem je zanj zatorej revolucionaren samo »v okvirih meščanske revolucije«.

Bettelheimova transformacija ni (kar zadeva interpretacijo, ne pa tudi argumentiranje) zatorej nič novega. Toda bolj kot vsi raznovrstni teoretični pristopi, dostikrat obarvani s konkretnimi navzkrižji v mednarodnem delavskem gibanju, je oktobrsko revolucijo in stalinizem interpretirala praksa: nobena kasnejša revolucija, od kitajske in jugoslovanske do kubanske in vietnamske, ni bila ponovitev oktobrske revolucije in tudi ne katerekoli od poprejšnjih revolucij.

Marjan Sedmak

**PORAVNAJTE
NAROČNINO**

Lenin govori na zborovanju 1. 1919 (fotodokumentacija Dela)

RAZMIŠLJANJE NA GLAS

V zadnjih letih se kar vrstijo resolucije, telegrami, izjave v občinskem svetu, ki nosijo podpise vseh zastopanih strank ali skratka – vsak predlog je soglasno sprejet. Je to res izraz volje in poštenega mišljenja vseh, ki sedijo za mizo. Držalo bo tudi, da ima resolucija ali izjava večjo politično moč in učinkovitost, če roma – soglasno sprejeta – do določenih forumov. Toda sprašujem se, kaj nam pomeni če predstavnik KD ali PSDI podpiše tako resolucijo, v kateri se obravnava zakon o globalni zaščiti Slovencev, ko pa ostali predstavniki iste stranke sedijo tam, kjer bi morali uresničiti take potrebe. Mislim, da bi tako ravnanje lahko imenovali demagogija.

Na enem izmed zadnjih občinskih svetov je prišlo do glasovanja, za katerega se je opredelila samo KPI, ostale stranke so se vzdržale ali glasovale proti. Med tovariši, ki sedijo v občinskem svetu, se je po seji razvila diskusija o pravilnosti take reakcije. Moje mnenje – in mislim, da se bodo tudi drugi tovariši strinjali – je, da je prav, da pride tudi do takih razlik. Naj to ne pomeni, da ob podobnih spopadih uživamo,

temveč, da je prav, da pred določenimi problemi pokažemo, kdo smo, da smo komunisti drugačni, kajti ta nenehna soglasnost v občinskem svetu postaja dolgočasna (in nekoristna). Do izraza mora priti raznolikost na preprih, izkazati se mora kar se dela in kar se misli. Odveč nam je, da predstavnik opozicije v občinskem svetu soglasno sprejme ali se mlačno vzdrži glasovanja ali pa da zapoje govoranco (da bodo potem o njem pisali krajevni časopisi), pred občani pa tolmači stvar čisto drugače in kuje antikomunizem.

Poudariti je treba, da obstaja v dolinskem občinskem svetu veliko razumevanje in obojestransko spoštovanje med KPI in PSI; zaenkrat se nam ni treba bati miljskega primera. V dolinski sekciji prevladuje duh dokumenta centralnega komiteja, kjer poudarja zaveznitvo in skupen nastop KPI in PSI.

Ni moj namen, da bi koga užalil ali omalovaževal, hotel sem samo izraziti mnenje in mišljenje širšega kroga tovarišev dolinske sekcije.

tovariš

Razna poročila

Sekcija KPI Devin-Nabrežina na obisku pri bujskih tovariših

V okviru prijateljskih odnosov med občinama Devin-Nabrežina in Buje v Istri, ki izhaja iz že dolgoletnega pobratenja, sta se v soboto, 4. decembra v Bujah sestali sekciji KPI obeh omenjenih občin.

Ob prisotnosti županov Škerka in Pajiča sta delegaciji, ki sta jih vodila tajnika Širca in Kraljevič poglobili nekatere probleme, tako krajevnega kot državnega in mednarodnega značaja. Delegacija KPI je bujskim tovarišem podrobno orisala tržaški položaj, posebno z vidika hude ekonomske krize, ki se je po nedavnih jugoslovanskih gospodarskih ukrepih še povečala. Glede teh se je delegacija KPI zanimala za njihovo premostitev ali vsaj delno omejitvev.

Govor je stekel tudi o položaju narodnih manjšin in o vsebini XVI. kongresa KP Italije. Predstavniki ZKJ so poudarili nujnostni značaj sprejetih restrikcij, ki pa ne bi smele kršiti duha «odprte meje». Glede tega je bilo tudi napovedano, da obstajajo precejšnje možnosti, da bi v kratkem prišlo do znatnih olajšav pri prehodnih meje. Obojestransko je bila poudarjena možnost, da bi čimprej prišlo, v duhu osimskih sporazumov, do konkretizacije novih oblik ekonomskega sodelovanja, ki bi bolj odgovarjale medsebojnim potrebam.

Komunisti bujske občine so sprejeli vabilo sekcije KPI, naj čimprej vrnejo obisk nabrežinskim tovarišem.

KONGRESI SEKCIJ IN PREDKONGRESNA ZBOROVANJA

Barkovlje

na sedežu sekcije
v soboto, 11. decembra ob 16.30
PAOLO GERI

Rocol

sobota, 11. decembra ob 16. uri
na sedežu sekcije
GIORGIO CANCIANI

Sekcija «Curiel»

v soboto, 11. decembra ob 15.30
v Domu pristaniških delavcev
DENNIS VISIOLI

Celica Italcantieri

v soboto 11. decembra ob 9. uri
na sedežu federacije
GIORGIO CANCIANI

Sekcija «D. Cuffaro»

Sv. Vid
v soboto, 11. decembra ob 16. uri
na sedežu sekcije
UGO POLI

Oljka pridobiva prestiž in zanimanje

V bregu so v zadnjih letih posadili 5-6.000 novih sadik Ogled brežanskih pridelovalcev nasada oljk pri Poreču

Če vprašate kakega starejšega občana, kako je z oljkami, ti bo najprej razložil, da so bila v naših krajih pred mnogimi leti velika drevesa, ki pa jih je zimska ujma leta 1929 povsem uničila. Posaditi so morali nova, saj je v tistih letih bila oljka eden izmed glavnih virov prehrane. Po vojni pa se je zopet le malo ukvarjal z oljkami, ker je kmetijstvo nasploh doživljalo propad.

V zadnjih letih, posebno odkar je Kmetijska zadruga obnovila in posodobila torkljo v Boljuncu, se je zanimanje za to rastlino povečalo. Po neuradnih podatkih so v Bregu posadili od 5 do 6 tisoč novih sadik, razveseljivo pa je zla-

sti dejstvo, da se z njimi ukvarjajo še razmeroma mladi ljudje.

Prav v teh dneh je občinska uprava sklenila, da da v najem trem občanom 6 hektarov srenjske zemlje prav v ta namen. Pozitivno je tudi dejstvo, da so ti trije občani mladi in da so se z veliko resnostjo lotili dela. Dodamo lahko še to, da je še veliko drugih občanov, ki name ravajo posaditi mlada drevesa na lastnih zemljiščih. Vsaj tako je razvidno iz seznama deželnega nadzornišva za kmetijstvo, v katerem so vpisani prosilci finančnih podpor in ugodnosti, ki jih predvideva deželni zakon v zvezi z oljčnimi nasadi. V ta okvir spada tudi

namestitev novih torkelj. (Upamo, da bo ta zakon prišel v veljavo in da ne bodo z njim zavlačevali kot so doslej, naprimer, v zvezi z zadrugo Dolga Krona). Naj tu obvestimo bralce, da zakon predvideva finansiranje še za leto 1983 in 1984.

Večkrat smo že poudarili, da se zanimanje za obdelovanje oljk veča. To je prišlo do izraza tudi na zadnjem «Dnevu kmetijstva», ko je tematiko obravnaval izvedenec podjetja Agrarija iz Kopra, Darko Sedmak. Takrat so naši obdelovalci izrazili željo, za ogled oljčnih nasadov pri Poreču. Tako se jih je pretekli teden zbralo kar lepo število na poučnem izletu. 130 hektarov zemlje je poraščene z večsortnimi oljčnimi drevesi med katerimi je tudi brežanska «belica». Drevesa so stara od enega do treh let vse do dvajsetega leta. Veliko začudenje je vzbudilo triletno drevo polno sadežev, kajti v naših krajih so bili prepričani, da oljka do osmih — desetih let ne obrodi, in pa rek, da oljko vsadiš za potomca in ne zase.

Čeprav nam ni bilo vreme naklonjeno, smo se oljčnem nasadu zamudili več časa. Ogledali smo si stroj za obiranje oljk, saj v tako velikem nasadu skoraj ni mogoče, da bi to zamudno in naporno delo opravljali ročno. Na koncu smo si ogledali še oljarno, ki sodi med najsodobnejše v Evropi. Seveda po tako izčrpnem razlaganju in ogledovanju ni manjkalo veselja in petja v prijetnem vzdušju, ki ga ustvarijo lahko samo ljudje, ki ljubijo naravo in svojo zemljo in ki na njej skrbijo za sedanost in bodočnost.

Brest

DELO - glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Direktor **ALBIN ŠKERK**

Ureja uredniški odbor

Odgovarja **FERDI ZIDAR**

Uredništvo in uprava:

Trst - Ulica Capitolina, 3

telef. 76.48.72, 74.40.47

Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 3

telef. 24.36

Poštni tekoči račun 11/7000

Letna naročnina 6.000 lir

Tisk: Tipo/lito Stella snc

Ulica Molino a Vento 72 - Trst

PRISPEVKI

Adam Leopold, Nabrežina postaja, prispeva 10.000 lir.

Mislej Stanko, prispeva 10.000 lir.

Pernarčič Albert iz Mavhinj, 10.000 lir.

Peric Josip iz Cerovelj, 2.000 lir.

Ob poravnavi naročnine prispeva Gerlanc Anton s Proseka 14.000 lir.

Starec Franc, Trst, prispeva 10.000 lir

Ob poravnavi naročnine prispeva Gregori Anton iz Trsta, 10.000 lir.